

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Johdanto-osassa esittelyjen perusteella ehdotetun lain tarkoituksena olisi edistää viranomaisten tiedonhallinnan laatua, tietoturvallisuutta sekä viranomaisten tietoaineistojen vastuullista hyödyntämistä. Ehdotettu sääntely luo yleislain tasolla perustan yhtenäisille menettelytavoille, joilla julkinen hallinto käsittelee hallussaan olevia tietoja.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Nykytilan kuvauksesta ilmenee hyvin tiedonhallinnan sääntelyn hajautuminen useaan yleislakiin ja runsaaseen erityislainsäädäntöön. Lisäksi käsitteistö ei ole nykyisissä laeissa yhteneväinen. Huomioitavan arvoista on myös, että osa tiedonhallinnan lainsäädännöstä on jo yli 20 vuotta vanhaa ja säädetty erilaisessa toimintaympäristössä nykytilaan verrattuna. On olemassa selkeä tarve lainsäädännön uudistamiselle.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset on esitetty selkeästi. Ehdotetussa laissa ehdotetaan muun muassa perustettavaksi tiedonhallintaan monialaista asiantuntijaviranomaista, tiedonhallintalautakuntaa. Lautakunta keskittyisi tiedonhallinnan kehittämiseen ja ohjaukseen, mikä voidaan nähdä pelkästään hyvänä asiana.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Viranomaisella on oltava käytössään ajantasaisia tietoja, joiden perusteella voidaan määrittää hallinnon asiakkaiden etuja, oikeuksia ja velvollisuuksia. Nämä tiedot tulee olla saatavilla, jotta viranomainen voi hoitaa tehtävänsä tehokkaasti. Tiedonhallinnan laatu korostuu ehdotetussa laissa. Viranomaisten käyttämien tietoaineistojen tulee olla ajan tasalla, virheettömiä ja käyttökelpoisia käyttötarkoitukseensa. Tiedonhallinnan tarkoituksena on julkisuusperiaatteen edistäminen siten, että viranomaisten julkiset asiakirjat ovat helposti saatavilla. Lisäksi termin asiakirja merkitystä tarkennetaan.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Ehdotetussa laissa säädettäisiin valtiovarainministeriön velvollisuudesta huolehtia julkisen hallinnon tiedonhallinnan sekä tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottamisen yhteistyöstä. Erilaisten yhteistyöelimien kautta tapahtuvaa toimintaa on jatkossa tarkoitus kehittää enemmän toiminnan kehittämistä strategisesti ja ennakollisesti ohjaavaksi. Jatkossakin on tarkoituksenmukaista, että valtion viranomaisten, kuntien ja maakuntien viranomaisten sekä muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen kuten Kansaneläkelaitoksen välinen yhteistyö on valtiovarainministeriön yhteyteen järjestetty. Tiedonhallintalautakuntaan liittyvää toimintaa ja tehtäviä on esitelty laajasti ehdotetussa laissa.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintamalli on kuvattu varsin yksityiskohtaisesti 10 ja 11 §:ssä. Käytännössä tiedonhallintakartan ja tiedonhallinnan muutossuunnitelman laatimiset voivat viedä aikaa mikäli organisaatiossa ei ole erikseen juuri näitä tehtäviä varten varattuja resursseja.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvaluokitus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiehdotuksen mukaan tiedonhallintayksikön olisi varmistettava tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvaluokitus koko niiden elinkaaren ajan tunnistamalla tietoaineistojen ja niitä käsittelevien tietojärjestelmien olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuva riskit ja mitoitettava tietoturvaluokitusasteen mukaisesti. Riskienarviointi ei olisi kertaluonteista, vaan jatkuvaa toimintaa, jossa muun muassa arvioidaan suunnitelmien toteutumista ja toteutettujen tietoturvaluokitusasteiden vaikuttavuutta. Tietoturvaluokitus on nähtävä osana arkea, niin kuin kaikessa muussakin toiminnassa.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvaluokitus (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Ehdotettu turvaluokitusasteen laajentaminen nähdään hyvänä asiana. Toki turvaluokitusasteen laajentaminen lisää jonkin verran käytännön työtä muun muassa kun merkinnät tehtäisiin asiakirjojen kopioihin ja metatietoihin.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

23 §:ssä säädettäisiin asian yksilöinnistä. Ehdotetussa laissa ei ehdoteta säädettäväksi asiainnituksen muodosta, vaan sen muodostaminen jäisi tiedonhallintayksikön harkintaan. Tämä nähdään käytännön kannalta hyvänä. Tiedonhallintayksikkö voi käyttää omia käytänteitään asiainnituksen muodostamisessa.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

27 §:ssä säädettäisiin tietoaineistojen sähköisestä muodosta ja niiden saatavuudesta. Pykälän tarkoituksena olisi ohjata siihen, että viranomaiset käsittelevät tietoaineistojaan vain sähköisessä muodossa riippumatta siitä, missä muodossa viranomainen on saanut sille toimitetut asiakirjat.

Sähköiset tietoaineistot nähdään pelkästään hyvänä asiana. Tietoluovutusten valvonnat ovat tärkeitä.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tietoaineistojen säilyttämistä ja arkistointia koskevat säännökset on varsin perusteellisesti esitelty lakiehdotuksessa.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Ei kommentoitavaa.

14. Muut huomiot

Ei huomautettavaa.

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

Olenaiset vaikutukset on otettu huomioon lakiehdotuksen laadinnassa. Huomion arvoista on, että taloudellisten kustannusten lisäksi tulee huomioida toiminnalliset muutokset ja niiden vaikutukset muun muassa henkilöstö- ja koulutusressitarpeisiin.

Tietoturvallisuus:

Olenaiset vaikutukset on otettu huomioon lakiehdotuksen laadinnassa.

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

Olenaiset vaikutukset on otettu huomioon lakiehdotuksen laadinnassa.

Asian ja palvelujen tiedonhallinnan käytännön toteuttaminen vaatii henkilöstöresursseja ja taloudellisia kustannuksia.

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

Olenaiset vaikutukset on otettu huomioon lakiehdotuksen laadinnassa. Tämän kohdan toteuttamisesta aiheutuu luonnollisesti taloudellisia kustannuksia ja näin ollen on hyvä, että toiminnalliset muutokset toteutettaisiin valtion tuella.

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

Olenaiset vaikutukset on otettu huomioon lakiehdotuksen laadinnassa.

Muuta huomioitavaa:

Arvionne lukuun 4 Esityksen vaikutukset kysymyspatteriston loppuun

Ehdotetussa laissa on kohtia, jotka väistämättä lisäävät tietyiltä osin ns. käytännön työmäärää tai ainakin tulee tarkasteltavaksi onko organisaatioissa tarpeeksi resurssia tehtävien hoitamiseksi (muun muassa tiedonhallintakartan ja tiedonhallinnan muutossuunnitelman laatimiset).

Kokkonen Aila

Kainuun liitto - Lisätietoja: Kainuun liitto/hallintopalvelut, maakuntajohtaja

Pentti Malinen, puh. 044 797 0197, hallintopäällikkö Paula Halonen, puh.

044 410 0728